

Wageningse kinderen

In 1932 werd Louk van der Woude geboren op de Veluviaweg. Zijn zusje Jettie kwam drie jaar later ter wereld aan de Ericalaan. Louk en Jettie waren de kinderen van Alexander van der Woude en Elsiene Kropveld.

In september 1938 ging Louk naar de eerste klas van de Wageningse Schoolvereniging aan de Ritzema Bosweg. Ook Jettie volgde haar broer naar deze school. Op 16 augustus 1941 kregen alle Wageningse scholen bevel om Joodse leerlingen te melden. De Wageningse Schoolvereniging stuurde op 5 september 1941 de opgave van Joodse leerlingen aan het gemeentebestuur van Wageningen. De drie Joodse leerlingen werden direct van school gestuurd. Louk en Jettie waren twee van die leerlingen. Alexander en Elsiene gingen hun kinderen zelf lesgeven.

In november 1942 moesten de Joodse inwoners van Wageningen hun woningen verlaten. Het gezin Van der Woude ging onderduiken in Utrecht. In februari 1944 werden zij tijdens een inval gearresteerd. Na hun arrestatie werden Louk en Jettie met hun ouders naar Westerbork getransporteerd. Het gezin van der Woude is op 3 maart 1944 is op transport gesteld naar Auschwitz. Jettie en Louk van der Woude en hun ouders werden op 6 maart 1944 in Auschwitz vermoord.

Morgen is het 75 jaar geleden dat concentratie- en vernietigingskamp Auschwitz werd bevrijd. 27 januari is uitgeroepen tot Internationale Herdenkingsdag voor de Holocaust. Ieder jaar wordt rond 27 januari stilgestaan bij de slachtoffers van de Holocaust. Ook in Wageningen herdenken we elk jaar onze Joodse medeburgers die slachtoffer werden. Dat doen we rond 27 januari en op 4 mei. In onze stad hebben we, vaak op initiatief van de Stichting Joods Erfgoed Wageningen, een aantal fysieke plekken en monumenten ter herinnering aan hen die niet meer terugkwamen. Louk, Jettie, Alexander en Elsiene en voor zover wij weten 22 andere Joodse inwoners van Wageningen.

Het Nationaal Comité 4 en 5 mei heeft ter gelegenheid van 75 jaar bevrijding van Auschwitz het tijdelijke monument Levenslicht laten ontwerpen. Met het monument willen zij het bewustzijn vergroten dat in heel Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog meer dan 100.000 Joden, Roma en Sinti zijn vermoord. In ruim 170 gemeenten wordt dit monument een dezer dagen onthuld. Hoewel Wageningen dus al veel monumenten en gelegenheden heeft om onze Joodse inwoners te gedenken, doen wij ook mee met dit project. Vanavond gaan wij dit monument onthullen. De komende weken krijgt het een plek in de voormalige Terre des Hommes winkel op de hoek Raadhuisplein/Vijzelstraat.

Morgen sta ik weer hier op de Walstraat, aan de overkant bij het monument de Levenspoort. De maakster van dit monument, Yetty Elzas, is 2½ week geleden op 9 januari overleden. Ik condoleer haar man Maurice Elzas, voorzitter van de Stichting Joods Erfgoed Wageningen, haar kinderen en kleinkinderen en de overige naasten met dit verlies.

De reden dat ik hier morgen weer sta is het feit dat groep 8 van de Margrietschool de zorg voor het monument de Levenspoort overdraagt aan groep 7. Ook Wageningse kinderen, net

als Louk en Jettie van der Woude. Maar gelukkig in heel andere tijden en omstandigheden. En toch zijn ook zij er van doordrongen dat vrede, vrijheid en veiligheid niet vanzelfsprekend zijn. Zoals de Italiaanse schrijver Primo Levi, zelf een overlevende van Auschwitz, ooit zei: 'Het is gebeurd, en daarom kan het weer gebeuren'. De stenen van het Levenslicht ademen in licht en symboliseren daarmee dat de herinnering aan de slachtoffers in leven moet blijven. Laat dit Levenslicht ook het teken zijn dat we eeuwig waakzaam moeten zijn en zorgen dat het nooit weer gebeurt. Voor de toekomst van Wageningse kinderen, Joodse kinderen, Romakinderen, Sintikinderen, alle kinderen.